

1077

61

IRODALMI SZEMLE.

KIADJA ÉS SZERKESZTI :

LUGA LÁSZLÓ.

1071

ÖTÖDIK ÉVI FOLYAM.

1880.

EGERBEN.

NYOMATOTT AZ ÉRSEK-LYCEUMI KÖNYVNYOMDÁBAN.

1880.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1701

1701

1701

1701

Tárgymutató.

Czikkék.			
A „Horányi”-kör	Lap.	PÓR A. Aeneas Sylvius II. Pius pápa. Élet- és korrajz	Lap
A kath. kiadványok elárúsítása érdekében	55	RÉPASSY JÁNOS. Csevegő Habok	44
Az egri egyházmegyei irodalmi egyesület köz- gyűlése	41	RÉPÁSZKY JÓZSEF. Általános Dogmatica	5
Az irodalmi kritikáról	49	RODRIGUEZ — TÓTH MIKE. A keresz- tény erények és tökéletességek gyakor- lása	12
Collectio Lacensis	31	ROSTÓCZKY IMRE. Vasárnapi és ünnepi egyházi beszédek. V.	22
Görres-egylet. Aug. 4-iki encyclica	25	SARMASZAGH GÉZA Lacordaire H. Do- mikos egyházi beszédei. I.	91
Ihász Gábor (1805—1880)	1	SNIEDER AGOSTON. Az irgalmas nénike	27
Virág Benedek emlékezete	73.	STÖCKL-ZAFFÉRY. A bölesészet tankönyve	53
Visszapillantás. 1876—1879.	81	SULLAY ISTVÁN. Szabadelvűség, szabad- ság és vallás	22
	65	— — A kulturharcz	28
	9.	17	76
Szemle.			
A MAGYARORSZÁGI JOGTANODÁK kér- déséhez	80	SZENTIMREY M. Sz. Benedek élete és ha- tása és a szerzetesi intézmény történel- mi és társadalmi jelentősége	33
ALZOG JÁNOS. A Patrológia kézi könyve vagy a régibb keresztény irodalom tör- ténete	51	SZILÁDY ARON. Temesvári Pelbárt élete és munkái	36
ÁGOSTON ANTAL. Családi körben	28	TOKODY ÖDÖN. A magyarországi római és görög katolikus papság egyetemes név- tára 1880-ra	43
BALITS ANTAL. Hét nagybőjti beszéd	20	TÓTH MIKE-RODRIGUEZ lásd Rodriguez	22
BÖHM JÁNOS. Commentarius historico-lo- gicus stb.	62	TÖVISEK ÉS VIRÁGOK. Irta egy öreg ple- bános	13
BUNYITAY VINCZE. Az egyedi apátság története	90	VINCZE ALAJOS. Vasárnapi egyházi be- szédek	5
DENIFLE. Das geistliche Leben	69	ZAFFÉRY-STÖCKL lásd Stöckl-Zafféry	22
FÜSSY TAMÁS. IX. Pius pápasága. III.	68	ZÁDORY EV. JÁNOS. Szűz Mária szeplőte- len szívének tisztelete	4
GROSZ JÓZSEF. Introductio in libros sa- cros N. T.	89	ZIMÁNDY IGNÁCZ. Háromszáz éves ha- zugságok	91
GÜNTNER GÁBOR. Kath. alapelveken nyug- vó általános szentírási magyarázatban	78	ZWERGER JÁNOS. A hit, mint isteni erény	36
HAJÓSSY GY. KRIZÁNT. Jó pásztor	85		
HORVÁT JÁNOS. A szentírás és a tiszta ész	60	Vegyesek.	
KANYORSZKY GYÖRGY. A legyőzött ki- rály diadala. Nagybőjti beszéd-sorozat	35	<i>Kath. hírlapirodalom</i> 1880-ban	15
KAZALY IMRE. Az egyetemes egyháztörté- nelem kézikönyve	6	<i>Értesítés a veszprémi</i> növ. papság Pázmány- körének szellemi és anyagi állapotáról az 1879—80-iki tanévben	37
KELETÉRI (Fonyó Pál) Módszertani hit- elemzések	89	<i>A kalocsai</i> növ. papság „sz. Ágoston”-ról címzett magyar egyházi irodalmi iskolá- jának működése és állapotáról 1879- 80-ban	53
KISS ISTVÁN dr. Magyar közjog (magyar államjog)	92	<i>Irodalmi vegyesek.</i> 7. 14. 23. 28. 38. 45. 54. 62. 70. 86. 92.	
LESSENYEI FERENCZ lásd Güntner	78	<i>Könyvészet.</i> 8. 16. 24. 30. 40. 48. 54. 72. 88. 96.	
MASZLAGHY FERENCZ. Ujabb elbeszé- lések	7		
NEMESKEY ANDOR. Bucsuokkal járó imák és ajtatosságok gyűjteménye	52		
NOGÁLL JÁNOS. Lelki harc	84		
PINTER SÁNDOR. A palócokról	12		
PONGRÁCZ FELIX. Egyházi beszédek	86		

STATISTISKE

Megjelenik
1 évfolyam 12 íven,
egyes szám a hónap 1-én.
Előfizetési díja:
1 forint.

IRODALMI SZEMLE.

KIADÓ ÉS SZERKESZTŐ:
LUGA LÁSZLÓ.

Hirdetések
kétszer hasábozott
petitsoronként
6 krajczárral
számíttatnak.

Eger. V. évfolyam.

1. szám.

Január 1-én, 1880.

Görres-egylet. — Aug. 4-iki encyclica.

Nem történik határozott czél nélkül, hogy most harmadszor is szólunk a Görres-egyletről, ¹⁾ annak újabb egyévi működését a beérkezett jelentések adatai után röviden vázolandók. Későbbi tevékenységét is figyelemmel szándékozunk kísérni. Tesszük pedig ezt a tárgy nagy érdekénél fogva. Egyházunknak nagyon mozgalmas élete van e században, s e mozgalmasságból, változatosságból nincsenek kivéve a ker. tudományok sem. E mozgalmakban nagy részt vett Németország is, sőt sokban előkép, mikép fognak a dolgok másutt is alakulni, mert az eseményeknek, az elveknek, jék vagy rosszak legyenek, megvan a saját logikájok. Németországban a kath. élet s vele a tudomány, csakugy a Rajna mentén, mint a délibb vidékeken, nagy emelkedést vett a kölni (1830) esemény óta. De a hatvanas évek elején ezen emelkedésbe sok tekintetben zavaró viszonyok állottak be. Ismeretes Döllinger és társainak kiválása. Ez az ügy el van intézve; és épen az újabb események arra utaltak, hogy a német tudományos és theologiai törekvések határozottabb irányt vegyenek. A német kath. tudomány eddig is sok szépet alkotott; de sok oknál fogva elszigetelt körre volt szorítva. Most már egyéb kedvező körülmények által is segítve, a nagy közönségre is akar hatni, mintegy minden tért elfoglalni. Elvetni a magot, melyből az élet elvei fognak alakulni, s a társadalom is annak gyümölcsseit fogja megteremni; s ha katolikus lesz a világnézet, kath. lesz az élet is; ha katolikus lesz a bölcsészlet, állam és jogtudomány, katolikusok lesznek az államok, a társadalom is.

Az elszigeteltséget tömörülés váltja fel lassanként, s e mellett a gyöngébb erőknek is alkalmuk van hatni. E tömörülés egyik alkotmánya a Görres-egylet is. Czélját, feladatát említettük már e hasábocon, most müncheni IV. közgyűléséről szólunk.

A mely egylet Koblenzben, G. szülőhelyén alakult, attól várható volt, hogy meg fogja tisztelni annak sirját, kitől nevét vette, hogy működni fog ott is, hol G. hamvai nyugszanak. Tudvalevőleg G. a müncheni temetőben fekszik. Münchenben jöttek össze a tagok közgyűlésre a múlt év aug. 12. és 13-án. A Rajnavidék porosz katolikusai találkoztak így a velök egyértelmű bajorokkal. Bajorhon ugyan kath.

¹⁾ L. 1877. 12. sz. és 1879. 3. sz.

ország, s mégis a főbbek nem valami szívesen láthatták körükben a kath. tudósokat. Más levegő fűj onnan. Azok a kath. tudósok, kik az előbbi kiálték alatt itt disz-i voltak az egyetemnek, elhaltak; Hahnberg, Möhler sirjukban vannak. A mostani hittani kar élén, elszigetelve ugyan, de türetik Döllinger. S mégis a hittani kar többi tanárai mind megjelentek a közgyűlésre. S a bajor városok, lyceumok, tanintézetek kath. tanárai is szép számmal voltak a közgyűlésen, mely déli Németországban első volt a Görres-egylet részéről.

A társulat mostani állásáról, Simar bonni tanár jelentése után a következő adatokat jegyezzük fel. A társulatnak 1878. végeig volt összesen 2026 tagja; e szám 1879. aug. 1-ig növekedett 113-mal, s leszámítva a kilépetteket, elhaltakat, a mostani lét szám 2080. A püspökök közül 12 tagja van az egyletnek. A vagyonállapotot illetőleg, az 1878-iki számadás szerint a bevétel volt 19,918 mark, a kiadás 12,238 m. Aug. 1. a tényleges vagyon 8952 m.

Az einök a társulatnak a múlt közgyűlés óta folytatott tevékenységét vázolván, megemlíti, hogy az igazgató választmány a pápához 1878. decz. 4. feliratot intézett s kegyes választ nyert; megemlékezett Förster boroszlói hgpiüspök 25 éves püspökjubiléumáról, melyet a társulat azzal vélt emelni, hogy emlékeül kiadta dr. Franznak munkáját a sileziai vegyes házasságokról; s említé Hergenröther tanárnak, az egylet tiszteleti tagjának bibornokká emeltetését. A mi az irodalmi tevékenységet s a kiadványokat illeti, a múlt közgyűlés óta megjelentek: a) az 1878-iki évi jelentés, a múlt közgy. alkalmával felolvasott értekezéseket magában foglalván; b) Hettingertől ily című munka: Die Theologie der göttlichen Comodie des Dante Alighieri in ihren Grundzügen. 142 l. 2 m. 25 pf.; c) dr. Falktól: Die Druckkunst in Dienste der Kirche, zunächst in Deutschland, bis z. Jahre 1520. 112 l. 1. m. 80 pf.; d) dr. Franz már említett munkája. Újabb munkáknak közeli kiadása az illető szerzők határozott ígérete folytán biztosítva van. Dr. Simarnak munkája a babonáról megjelent magyar fordításban. (Tudvalevőleg a pesti növendékpapok kiadványa.) Dr. Haffner műve Lessingről francziára fordítottatik, mi szintén emeli a társulat tekintélyét. Dr. Baadenhever a „liber de causis“ kiadását eddig, újabb felfedezéseket tevén, még nem eszközölhette,

remélhetőleg azonban 1880. aprilig ez is be lesz fejezve. Führer Alajos kölni egyházmegyei papot, ki indiai tanulmányokkal foglalkozik, az egylet ösztöndíjjal látta el. Tanulmányai eredményét, a régi indusok erkölestanárol ind küttök nyomán, a miben a tudóst az angol kormány az illető sanserit kéziratok rendelkezésére bocsátásával nagylelküen támogatja, a jövő évben fogja közzétenni. Wocker, hallei plebános, a szász rendtartományhoz tartozó, szentkeresztről nevezett éjszaknémet franciscanus missio történetének megírásával foglalkozván, kérte az egylet anyagi támogatását. A választmány, szakértőkkel közölven a munkát, hajlandónak nyilatkozott a segízésre. A munka I. kötete készen van, a második csakhamar következni fog. A kiadást a freiburgi Herder-czég vállalta magára. Kaufmann, levéltárnok Wertheimban, a társulat megbízásából Cantimpréi Tamás, XIII. századi domonkos-szerzetes és író életét fogja megírni. — Szóltott még még a múlt közgyűlése megrendített történeti folyóirat megindításáról, melynek szerkesztője dr. Hüffer lesz: valamint az államllexicon kiadásának előmunkálatairól is. Elhatározták, hogy Hergenrother bibornokhoz felirat fog intézteni, s hogy másnap a temetői kápolnában ünnepélyes gyászistentisztelet fog tartatni Görresért. Ami másnap meg is történt. Görres sírja virágokkal lett elborítva.

Az első nap délutánján a történeti szakosztály tartott ülést, dr. Cardauns, a „Kölnische Volkszeitung“ szerkesztőjének elnöklete alatt P. Pius Gams, a szorgalmas történetíró értekezést tartott a „Germania Sacra“ tervéről. Előterjeszté, miként kellene a német kath. egyház történetét megírni. A terv élénk vitára adott alkalmat, s végül a szakosztály azt határozta, hogy az igazgató választmány karolja fel az ügyet, s a következő közgyűlésen tegyen róla jelentést. — A történeti folyóiratra nézve dr. Hüffer jelenté, hogy eddig 40 munkatárs jelentkezett, a szerződés a Theissing-könyvkiadó czéggel megkötöttet, s a folyóirat első füzeté 1880. elején meg fog jelenni.

Másnap délelőtt a bölesészeti szakosztálynak volt ülése dr. Haffner elnöklete mellett. Elsőnek értekezett dr. Bardenhever sz. Tamás viszonyáról a „liber de causis“-hoz, s kifejté, mit s mennyiben használta azt. Utána dr. Schneid, Eichstättből, a philosophiai tanulmányoknak a scholasticához kívánatos szorosabb kapcsolatásáról beszélt. Ennek a kapocsnak — mondá az értekező¹⁾ — elvinek kell lennie. Balgaság az, midőn sokan, kik a modern hamis rendszerek ellen akarnak küzdeni, mégis az ezeknek alapul szolgáló elvekből indulnak ki. Még a módszerben is a scholastikus bölesészet azon természetszerű előkép, melyet a ker. bölesélet el nem dobhat magától. Az értelmet nem szabad az igazság forrásának s alkotójának tekinteni, mint azt a modern bölesélet jobbára tevé, hanem

¹⁾ L. Katholik. 1879. sept. 253. skk. II.

csak szervnek, szemnek, melyben az igazság tükröződik. Ezen átmenet a scholastikus bölesészethez nem történhetik meg előleges kritika nélkül. A scholastika analytikus módszeréhez kiegészítőleg kell lépnie az újabb idők empirikus módszerének. Az utóbbi az egyes részletes felvezések tömegében szem elől tévesztette az elv egységét, mely utóbbit csak a scholastikus és aristotelesi böleselethez leendő visszatérés által lehet elérni. S előadván, hogy újabban mindinkább Aristoteleshez kezdenek visszatérni, hangsulyal említi, hogy arról van szó: épen az aristotelesi philosophiában érintkezési pontokat keresni az egyházon kívüli bölesélettel. A jelenkorban ily érintkezési pont keresésére kívált az államtudományok s a társadalmi kérdés terén vagyunk utalva. A középkori államtan nem egyéb mint Aristoteles megkeresztényesített államtana. Természetes, ez oly nagy munka, mely sok időt, sok ügyeket igényel. Amde mért ne sikerülhetne a középkori tudomány restauratója, csakúgy, mint restauratója azon hatalmas műemlékeknek, melyeknek szépségét idők ujjal felismerte, s melyeket megújítani iparkodik? — A szakoszt. elnöke jelezvén azon előhaladást, melyet az egyház szelleme szerinti bölesészeti tudományok a müncheni (1864) tudós-gyűlés óta tettek, két indítvány felett indult meg az eszmeesere, melyek annál fontosabak, mert érintkezésben vannak a pápa nemrég megjelent encyclikájával a bölesészeti tanulmányokról. Schütz tanár indítványozta, hogy a bölesészeti szakosztály az igazgatóssággal egyetértve készítse elő aquinói sz. Tamás philosophicus és theologikus Summájának szöveghü kiadását; Schmitt tanár pedig, hogy a szakosztály tegyen valamit oly irányban, hogy aquin sz. Tam. philosophiai tanai oly módon magyaráztassanak meg, illetőleg irassanak meg, mint p. Trendelenburg kidolgozta Aristotelesnek logikai tanait. Ezen indítványok egyelőre a választmány bővebb megfontolása alá helyezettek. A Görres-egylet eszerint határozottan azon az uton jár, melyet a sz. atya nagyszerű encyclikájában a ker. philosophia előtt megnyitott.

Ezután következett a második ünnepélyes közülés Hertling elnöklete mellett. Értekezők voltak: dr. Schmitt müncheni tanár, ki előadást tartott Schelling, Baader és Görresről, különösen Baader böleséletének tekintettel a catholicismusra, s Görres jellemének rövid de találó rajzát adván; és dr. Bach, szintén Münchenből, ki az emberi gondolkodás alapelveinek manap létező ferde felfogásáról szólt, s kimutatta, hogy ennek egyedüli gyógyszere csupán a ker. tudomány tradícióihoz leendő visszatérésben található fel.

A mi a pályakérdéseket illeti, a „bölesészet története Kant óta“ cziműnek határideje meghosszabbított 1880. marc. végeig.

Ez volt lefolyása a Görres-egylet müncheni, IV. közgyűlésének.

Összefüggésben a Görres-egylet bölesészeti szakosztályának törekvéseivel, — és mert az „Irodalmi Szemle“ nem zárkozhatik el a kath. tudományra befolyással levő irodalmi mozzanatok elől, sőt inkább azokat jelezni, röviden ismertetni egyik feladatának is tartja, szólunk néhány szót — természetesen alkalmazkodva e lapnak szűk keretéhez — szentatyánknak 1879. aug. 4-én kibocsátott nagyfontosságú encyclikájáról. Címe: De philosophia christiana ad mentem Sancti Thomae Aquinatis in scholis catholicis tractanda.

Szentséges atyánk, kinek pápasági előtti művei nemrég jelentek meg összegyűjtve,¹⁾ már mint perugiai bíbornok-érsek világosan látta az egyház ege fölé bornyosuló fellegeket, s gyönyörű pásztorleveleiben s egyéb munkáiban határozottan utalt rájuk. „A mi e pásztorleveleket jellemzi, írja egy szakavatott ismertető,²⁾ az egyrészt a modern világ valódi haladásainak és vívmányainak, de egyuttal bajai és tévedéseinek, hamis bálványainak és elérhetetlen törekvéseinek is mély és sokoldalú felfogása és átértése; hozzá való szeretetteljes, atyai közeledés; de egyuttal, s ezt másrésztől szintén ki kell emelni, törhetetlen ragaszkodás a kinyilatkoztatott igazság, a jog és igazságosság régi, változhatatlan elveihöz; az ép oly világos, mint mély meggyőződés, hogy a modern társadalom csak ezektől várhat segílyt és mekkülést; a lelkesült kívánság, azt anyagi haladásában és vívmányaiban a valódi ker. műveltséghez visszavezetni.“ Már e levelekből is meglátszik,³⁾ hogy pápánk mindenkor kedvelte a dolgok bölesészeti felfogását; s kedvelte különösen aquinói sz. Tamás szabatos bölesészeti kifejezőmódját. Hogy aquin. sz. Tamás művei annál nagyobb tanulmányozásban részesüljenek, 1858-ban, Perugiában, a thomistikus tan művelése céljából⁴⁾ alapítá az accademia di san Tommaso d' Aquino nevű tud. intézetet, 1875-ben pedig az umbriai püspökökkel egyetemben kérte IX. Püst, hogy az anygali tudort a kath. egyetemek s collegiumok védszentjeül jelentse ki.

Legújabb encyclikájában pedig gondoskodni akar a világon uralkodó tévelyek elleni szerekrol; s kijelentvén, hogy a modern fogalomzavarnak a téves philosophiai rendszerek az okai; hogy e fogalomzavar szüli aztán a kárhözatos tetteket, akként eselekedvén az emberek, a mint gondolkoznak; mind e bajok orvoslásául a régi ker. bölesészet nagyobb ápolását, a scholastikus hit- és bölesészet-tan restaurálását aquin. sz. Tamás szellemében — tüzi ki. A remek irányáról és gyönyörű deductiójánál fogva is méltán híres encyclikában, az egyháznak az egész világra szóló tanítási kötelezettségéből

indul ki, s e szempontból tárgyalja a philosophiai tanulmányok fontosságát. Kiemeli, mily nagy sulyt fektettek apologetikus szempontból az egyházi atyák az észművelődésre, a bölesészetre, melyet alex. Kelemen a ker. hit előző tanulmányának, az evangeliomhoz vezető tanítónak, (paedagogus ad Evangelium) Origenes a kereszténység bevezetésének és segítségének nevez. Utal a vatikáni zsinatnak a praecambula fidei-re vonatkozó határozataira, s áttér azután a ker. bölesészetnek a scholasticismus általi műveltetésére, hogy ennek körében az anygali tudornak ezirányu működését méltassa, kiről méltán mondja Caietanus, hogy „doctores sacros quia summe venerationis est, intellectum omnium quodammodo sortitus est. A bölesészet mostani elhanyagolásában, hogy a helyes ultra visszatérni lehessen, s hogy a helyes böleselet a hitán, a többi tudományok s a társadalmra jótékony hatását éreztethesse, vissza kell menni a ker. philosophiához, a mint az a scholastikában, s kivált annak fejében, aquin. sz. Tamásban nyilvánul. Maguk a természettudományok, korunk e kedvencei is csak nyerhetnek ezzel. Végül a ker. világ főpásztoraihoz fordul s buzgón kéri őket, hogy a kath. hit védelmére s nagyobb tisztességére, a társadalom javára, s minden tudományok előhaladása szempontjából is, állítsák vissza sz. Tamás aranybölesését, s ezt mennél jobban terjeszszék. „Sz. Tamás bölesését mondjuk, mert ha van, a mit a scholastikus tanítók vagy túlságos szörszálhasogatással kutatnak, vagy kevésse körültekintően tanítottak; a mi az utóbbi idők megállapodott tanaival kevésse függ össze, vagy bármiként is valószínűtlen, azt semmiképen sem akarjuk korunk utánzására ajánlani.“ Forduljanak sz. Tamás műveihöz, tanulmányozzák azokat hiteles forrásuknál, s azok után, kik aquin. sz. Tamás szellemében irtak.

Ez volna nagyon halvány fogalommenete e fontos iratnak. S hogy az csakugyan hódított, mutatják a különböző országok püspökeinek feliratai a pápához, melyben neki encyclikájának kibocsátásáért köszönetet mondván, annak tartalmához s intézkedéseibeiz való teljes hozzájárulásukat jelentik ki. Hasonló feliratot nyújtott át a jezsuitarend főnöke is.

És várható is, hogy ezután a philosophiai tanulmányok nagyobb lendületet fognak venni. Ohajtanók, nálunk is ugy lenne. Megjelent ugyan az encyclika kath. napi lapjaink hasábjain, de tüzetesebben eddig csak a „Religio“ méltatta. Ezen encyclika hatása alatt véli Zafféry Stökl philosophiájának magyar kiadását eszközölhetni. S tán e benyomás alatt Répászky nagy theologikus műve, melyben a szerző kivált sz. Tamásból indul ki, nagyobb keletre fog számíthatni.

A külföldi tudományok körök csakhamar felfogták e pápai nyilatkozat nagy fontosságát. A Görres-egylet aquin. sz. Tamás műveinek kiadásáról tanácskozott; összeállíttatni ohajtaná, sz. Tamás bölesészeti elveit. Egyidejűleg a híres Migne-féle

*

1) Scelta di atti episcopali del Card. G. Pecci, Arcivesc. di Perugia, ora Leone XIII. Sommo Pontefice, Roma, Monaldi, 1879. — 2) P. Baumgartner. Stimmen a. Maria-Laach. 1879. 9 f. 350 l. — 3) Jó ismertetéseket l. a „Katholik“ 1879. sept. füzet XVII. cikkében. 4) Ezen akad. alapszabályai említett gyűjtemény 521—4. lapjain foglaltatnak.

patrológikus gyűjtemény igen szép folytatást nyer a „Medii aevi bibliotheca patristica“-ban, mely kb. 100 kötetre van tervezve, s a középkor latin egyházi íróit hozza 1216-tól a trienti zsinatig, s e szerint a scholastica klasszikus íróinak kiadásaként jelentkezik.¹⁾

Szentséges atyánk újabban, okt. 15-éről de Lucca bibornokhoz írt levelében elrendelte Rómában, egy aquin. sz. Tamásról nevezett akadémiának felállítását, melyben az anyagi tudor művei elemeztetnének, s tana tudományos tárgyalásban részesülne. Egyuttal azon szándékát tulta, hogy sz. Tamás összes műveinek hiteles kiadását fogja eszközölni. Egyidejűleg ki fogják adni a schola

¹⁾ L. Zeitschrift für kath. Theologie 1879. 4. f. 809. l.

fejének legnevezetesebb commentatorai is. Ez is egy fontos lépés a ker. irányu bölcsezet művelésében.

Rövid sorainkat Stöckl legújabb művének²⁾ egyik helyével végezzük: „Csak egy menedékhelye maradt a philosophiának, — az egyház. Ő egymaga vette védelme alá a mindenünne kiutasítottat, s ápolja, műveli azt. S a philosophia az egyház anyai ölében fogja — bizton hiszszük — ha a materialismus kidühöngte magát, dicsőséges feltámadását ünnepelni, s letörni fejét azon kígyónak, mely sarkához kötötte magát.“

²⁾ Das Christenthum und die grossen Fragen der Gegenwart auf dem Gebiete des geistigen, sittlichen und socialen Lebens. Mainz, Kirchheim. 1879. I. k. 403. l.

Szemle.

Zádori Ev. János. Szüz Mária szepültelen szívenek tisztelete. Irta Z. J. Budapest. 1879. 247 lap. Ára?

Szokás az az emberek között, hogy fontos mozzanatok emléknapjait válogatott program-sorozat szerint ünneplik meg, melyben van emlékbeszéd, zene, dal, virág és lakoma, az ügyes rendezés érdeme lévén, hogy a felgyullasztott érzelmek a habzó pohár nedvével oltassanak el, vagy inkább olvadjanak össze.

Zádori életének egyik legfontosabb, legszentebb mozzanata volt első áldozata, melyet a jámbor katolikus előtt legdrágább napon, a szepültelen fogantatás napján mutott be, még pedig akkor, mikor a szepültelen fogantatás dogmája kihirdetett, vagyis 1854-ben. Ennek emlékeztét szentelte meg 1879-ben, még pedig oly szépen, oly magasztosan, a mint az méltó a naphoz, az első áldozathoz és egy p p szívéhez: közre boesátván a Szüz Mária szepültelen szívenek tiszteletéről írt könyvét, mely bő a tartalomra, gazdag az érzelmekre nézve, mely valóóságos dicsének. Az iránt, kinek ünnepe volt az ő egyházba-lépésének napja, a melyen a szepültelen szívből szívére áradt kegyelem gazdagítá őt s ösztönzé, hogy a Mária-tisztelet bajnokává legyen, szólván és írván arról, hogy az édes anyai szeretet áldott forrásához kalauza legyen a szomjazó lelkeknek. Oly szép Zádory papságának ez a kezdete, hogy szinte irigyeljük érte s huszonöt éves jubileuma oly nemes folytatás, hogy tisztelettel hajlunk meg előtte s lehetetlen visszatartanunk e mélyen érzett óhajtást: ad multos annos!

Szerzőnek cselekvését e mű közreboesátásánál, úgy vélem, inkább subjectiv alapon kell tekintenünk; a szepültelen Szív iránt való szeretetének, tiszteletének akart ő magasztos kifejezést adni,

hogy ez által egyszer-mind égő háláját tanúsítsa a kegyelem anyja iránt, kiben és ki által boldogságot talált az emberiség; egy emlékoszlopot akart állítani művében, melynek alapja a hit, sugár törzse a legszentebb érzelmek összefolyása, koronája a szeretet, mely huszonöt év óta forr szívében s ma lobogva emelkedik a királyné trónja felé, kinek ő édes-örömet alázatos jobbagya, akarva akarailan szolgálja. Voltam tanuja ilyen huszonöt éves jubileumnak s ha most a viszonyítás végett eszembe nem jut, bizony nem emlékezném rá, mert hát volt nagy ebéd, hosszú vacsora, fényes koncert és bibimus magnum áldomás! Szerző kedves jubileumát nem feledem el soha, mert emlékeztető jel gyanánt itt lesz tiszteletre méltó könyve, mely lelket tápláló gazdag anyagot tartalmaz s épen azért szükségképen kell e művet tárgyilagosan is tekinteni.

Szerző öt fejezetre osztja föl művét, olyan tömörséggel adván elő tárgyát, mely világosan tanuskodik, nem csak conceptioja mélységéről, de eszméinek gazdagságáról is. Az első fejezetben az alapvető hitágazatokról szól, bizonyítván Mária szepültelen fogantatását. S midőn e sorokat olvassuk, az egyház tanainak páncélján, melylyel magát körülsánczolja, keresztülsillámlik erős, buzgó hite, mert a meggyőző hang, a melyen beszél, csak élő hitnek lehet a nyelve. A második fejezetben előadja a Mária-szív-tisztelet mivoltát. Három pontban tárgyalja ezt szerző szólván arról, hogy a szív alatt nem csak a keblünkben levő picziny testrészt, hanem az egész embert, az érzelmeket, indulatokat értjük: és arról, hogy a szív mindenütt és mindenha úgy tekintetett, mint a szeretet jelvénye.

A harmadik fejezet a cultus történetét vázolja, nem hagyva említés nélkül egyetlen forrást sem, honnan e cultus jogosult életére bizonyíték merithető. Kiválólag foglalokzik e fejezet a

Mária-cultus alapjával, tárgyával, indokával, céljával és főszegező elönyeivel, mely utóbbiak különben az egész munkán keresztül méltattatnak, az léven főleg szerző célja, hogy a szeplőtelen Istenanya szívének tiszteléből származó természetfölötti előnyök szemléltethetők s így az áhitatra buzdítók legyenek. A negyedik fejezet a Mária-szív tiszteletét hazánk multjában rajzolja szemünk elé történeti alapon, hivatkozva népiünk vonzalmára az isten-anyához, bizonyítva történeti emlékek, irodalmi termékek által. Szép hangzatú neveket említ, melyenek: Telegdi Miklós, Pázmány Péter, Kapesányi Márton, stb. melyek a legtekintélyesebb érvet szolgáltatják szerzőnek. Említi még a szervezkedett Mária-társulatokat egyes helyeken, azután a társulati imakönyveket, a mik együttvéve céljának teljes elérésére segíti szerző buzgó igyekezetét. Az utolsó fejezet az ajtatatossági gyakorlatokkal foglalkozik, szolván általában az imádságról, mint társadalmi szükségéről, azután azon imákról, melyeket egyik másik szent forró áhitata, leleményes szeretete szerzett, közölvén néhány gyönyörű imádságot is, melyek egész érzelem-tengertől áradoznak, melyekben oly boldogan fürdik meg a lélek. A mű Befejezéssel ér véget, mely élénk, hatásos buzdítás a bűnbánó életre, a szentek, kiválólóg Mária tiszteletére.

Midőn ezeket leirtuk, tulajdonképen a mű technikai beosztásával foglalkoztunk, röviden méltatván a tárgyat. De hát hosszabbban nem szólhatunk: gondolatbőségünk befogadására, melyet e mű szépsége, eszme-gazdagsága létrehozott szűk ez a kis lap. Azokban, a miket közöltünk, vázlatot akartunk adni, mely, talán nem alap nélkül hiszszük, szem elé ragyogtatja a tökéletesség vonzó szépségét s ösztönöz a szorosabbban való megismerésre.

És erre nem találunk elég meleg szavakat, hogy buzdítsunk s hogy szóban ne áradjunk szét, csak annyit mondunk: a ki az erős hiten alapuló forró szeretet és gyermeki hála édes nyilatkozatait ohajtja ismerni, olvassa e művet, mely még nyelvezetének szépsége által is valóságos hárfá, mely alkalmas arra, hogy a szív kedves ömlengéseit zengezzze.

e. s.

Répássy János *(Ribizke)* **Csevegő Habok.** Locogása egy bus kedélynek vidám modern furcaságok fölött. Írásba foglalta Ribizke (Répássy János.) Budapest, Aigner L. 8. r. 403. lap. Ara 2 ft.

Répássy János több mint egy évtizeden át rendes munkatársa a „Magyar Államnak“, a fenti czim alatt összegyűjtve adja az olvasó közönségnek azon szellemes tárczacikkeket, melyeket a nevezett napilap számára írt. A „Magyar Állam“ olvasói előtt kedvelt a „Ribizke“ név, mely alatt Répássy fel szokta vidítani a különben is komoly kath. lap olvasóit. Gyűjteményébe 51 ily tárcza-levelet vett föl, melyeket négy osztályba soroz. I.

Anthropologia-féle. II. Természet és élet. III. Közhasználati eszközök. IV. Quodlibet.

Répássy írt sok mindenről. A fölvevett czimekből pedig alig következtetne az olvasó a czikk érdekességére. Ir például a bőr-és körömről, iszap-és szalmáról, a patkó- és botról, és számos ily egyszerű tárgyról, s csak az olvasásnál látja az ember, mennyi olvasottság kivonata van lerakva egy-egy cikkébe, mily szellemes humorral ostorozza, gyakran kiméletlenül (érdem szerint) vágja a mai kor embereinek gyöngeségeit, hibáit, vétkeit, valástalanságát stb.

Egy két antikatholikus lap is jelezte e mű megjelenését. Hogy a tartalom teljességgel nem tetszik nekik: azt mi tökéletesen értjük; mert nem glácé-kezttyüvel simogatja a modern világ embereit, hanem vas-kezttyükkel markol üstökükbe.

Különben e néhány sornyi ismertetést inkább azoknak írtuk, kik R. J.-t a „Magyar Állam“ból nem ismernék. Az olvasó sok élvezetes órát fog szerezni magának a „Csevegő Habok“ olvasása által. Ajánljuk e könyvet olvasóink figyelmébe.

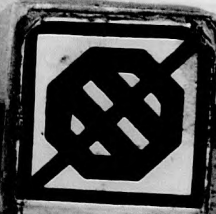
Vincze A. Vasárnapi egyházi beszédek.

Irta Vincze Alajos, főegyházi hitszónok, s tanító-képző intézeti igazgatótanár. Eger. Szolcsányi Gyula. 1880. 8-adr. VI. és 3461. Ara 2 ft. 50 kr.

Az egyházszónoklati téren ünnepi egyházi beszédeiről ismert szerző ezen újabb kötetben vasárnapi egyházi beszédeivel lép a közönség elé. Nem lehet szándékunk, terünk sem engedni, az 50 sz. beszédből álló gyűjtemény részletes bírálatába bocsátkozni, hiszen keresztülment az az illetékes, bírálaton az egri egyházmegyei irodalmi egyelet részéről, mely titkárát megbizta, hogy a gyűjtemény élére előszót írjon. Ezen előszóból legyen elég a mű jellemzésére a következőket idéztünk:

„Hosszbb ideig működven (szerző) az egri székesegyház szószékén, számosaknak hirdette az üdv igéit; s midőn nemrég közzétett „Ünnepi egyházi beszédei“ után, melyeket a kath. körök jóakarólag fogadtak, most „Vasárnapi sz. beszédei“vel jön a nyilvánosság elé, bizonyára az a célja, hogy a visszhang, mely most is zeng hallgatói lelkében, ne veszítsen erejéből, hanem inkább gyarapodjék hatályában; az a célja, hogy a kik talán nem hallgathatták, most olvasva igéit, mintha ott lettek volna, a megfelelő érzelmekkel beteljenek; az a célja, hogy az ige hirdetésében pályatársainak adjon egy segédkönyvet, melyből gondolatokat merithessenek, anyagot találjanak nehéz tisztök teljesítésére; az a célja, hogy a kik érzik szükségét annak, hogy szívöket a keresztény igazságok és érzelmek melegénél edzzék, alkalmas olvasmányra leljenek. Csakis, ha ily kezekhez kerül munkája, fogja ő a célját, melyért művét kibocsátja, elérve találni.

Atolvasván e művet, figyelemmel kísértem az egyes sz. beszédeket; s midőn az egri egyház-

megyei irodalmi egyesület választmányának megtisztelő bizalma folytán, szerző műve elé ezen előszót írom, mely által az egyesület a szerző hitelesítő tevékenysége iránt való elismerését nyilvánítandó, készségesen nyújtja erkölcsi támogatását, — csakis örvendve ajánlhatom e munkát a kath. körök figyelmébe, szívesen emelem föl szavamot mellette.

A szerző szigorúan ragaszkodván mindenütt a kath. hit- és erkölestan igazságaihoz, igyekezett oly tárgyakat választani, melyek alkalmasok arra, hogy tekintettel a jelen idők vallásos állapotára, a hívek elméjét és szívét a keresztény, különösen pedig erkölcsi igazságoknak, nem csak ismeretére, hanem megkedveltetésére is vezessék. Szerencsésen segítette őt e szándékában ékes, könnyen megérthető, az egyházi szószerző méltóságához illő választékos irálya. Nem is szükség talán említenem, hogy a mily lelkesen, áthatva tisztelte méltóságától, hirdeti a keresztény igazságokat, épen oly határozottsággal ostromolja a kor vallásellenes kinövészeit, jellemzi hibáit, hogy aztán annál ragyogóbban tüntesse ki a kereszt tövében fakadó áldásokat, a keresztény erkölcsök magasabbosságát.

Egy egész egyházi év vonul el itt előttünk s minden vasárnap beszédében van, a mi felett jó elmélkedni, a mit érdemes, hogy az olvasó emlékében megtartsa, életében kiüntessen.

Nem lehet szándékomban a köteles szerénységet túlhaladó dícsérettel halmozni el e beszédekkel, és nem, az egyes szépségeket kifejezni. Erős a reményem, hogy a kik szerzőnek „Ünnepi egyházi beszédei” olvasták és érdemesen méltányolták, azok a buzgó író pályájának ez újabb terméket is kedvteléssel fogják fogadni. — Isten áldását otajtom szerző munkájára, hogy az nemes buzgalomának gyümölcseit mennél több ker. kebelben megteremje. Egerben, 1879. okt. 1. Szmidá Viktor, az egri egyházmegyei irod. egyesület titkára.

Az 50 beszéd többnyire vallás-erkölcsi tartalmú. Egynehány dogmatikus beszéd mellett evangélium-magyarozatiakat is találunk benne, s így a változatosságról is gondoskodva van. Általán kedvező fogadtatásban részesült e munka eddig a kath. sajtó részéről: eddig kivétel nélkül csatlakoztak az egri egyházmegyei irodalmi egyesület méltányoló szavához. Bárha inkább a műveltebb közönséghez ír szerző, mégis irálya oly szerencsés, hogy nagyon kevés változtatással a vegyesebb, sőt egyszerűbb közönség is könnyen fog ezen beszédekből okulást, lelki tanulságot meríthetni. Magunk részéről is ohajtjuk, hogy az előző írójának Isten áldását ohajtó szavai szerző munkásságán beteljesedjenek, s még csak azt tesszük hozzá, hogy az illető közönség pártolása is buzdíthassa a szerzőt az ezen téren leendő tevékenysége folytatására.

A munka igen szép betűvel nyomtatva (Budapest, Khór és Weinnál), nagyon csinos kiállításban jelent meg.

Kazaly Imre. Az egyetemes egyháztörténelem kézikönyve. Első kötet. A keresztény ó-kor. I. füzet, Vác. 1879. Nagy. 8. r. 122 lap. Ára 80 kr.

Szerző, kinek könyvét, illetőleg munkájának I. füzetét bemutatjuk, a kath. irodalom terén ismeretes. Szép nevet szerzett magának. „A kath. egyháztörténelem kézikönyve” című munkájával. Itt nem állapodott meg, hanem mint előszavában mondja, több oldalról, az említett munkához hasonló jellegű és irányu egyháztörténelem megírására lett felszólítva. Mint jó akaratú munkás, hozzáfogott azon tér műveléséhez, melyet évtizedek óta elhanyagoltunk s csak legujabban Rapaics méltatott figyelemre, hozzáfogván egy nagyobb szabású egyháztörténelem megírásához. Kazaly munkája kézikönyvül van szánva s 6 füzetben szándékozik azt közzétenni. Vajha sok ne legyen egy kézikönyv keretéhez!

Egyháztörténelem! Az események roppant halmaza egy szóban. Megírni nagy feladat. Mert az egyházat bölcsőjében felkarolni; visszapillantani azon üdvös mozgalomra, melyet a világban keltett; kimutatni korról korra fejlődését; beszélni főállása feltételeiről; kimutatni, hogy az egyház a világ feje, szíve, hogy minden visszafoly hozzá; föltüntetni nagy férfiai cselekedeteit; bebizonyítani, hogy a kereszténység, melynek letéteményese az egyház, minden időben magához ölelte az egész emberiséget tanításával és parancsaival; kimutatni mindazon rosszat, mit az egyház lerombolt, a jót mit 18 századon át eszközölt stb. stb., ez egy nagyszerű keret; az összeillesztés fáradságos.

Kazaly kézikönyvet írt, tehát a fennebb említett szempontokból nem lehet ítéletet mondani munkájáról. Ő e roppant mezőről csak összeszedette a kalászokat és pedig csak annyit, mennyit egy kézikönyvbe elegendőnek tartott; főzélja levén a modern tudományosság igényeinek megfelelő s oly alakba öntött egyháztörténelemmel gazdagítani hazai irodalmunkat, mely esetleg a theologiai előadásoknál kézikönyv gyanánt is használható legyen.

Az egyház történelmét csak a 30-ik lapon kezdi szerző; tehát 29 lapon elég bőven értekezik az egyháztörténelem fogalmáról, céljáról és hasznáról, kellékeiről, forrásai és segédanyagairól, a történetirőkről, szóval: az egyháztörténelemhez szükséges előismeretekről. Végzi a füzetet az egyháziírókról szóló §§. okkal.

A mint az előttünk fekvő füzet után ítélhetünk, a műről csak dícsérettel szólhatunk. Beosztásában lehetőleg természetes sorrendet követ; nyelvezete egyszerű, világos.

A mű bővebb megbeszélését, ismertetését föntartjuk akkorra, ha mind a hat füzet megjelent. Itt megjegyezzük még azt, hogy a mű egyházi jóváhagyással van ellátva s Hidassy Kornélnak van ajánlva.

Maszlaghy Ferencz. **Ujabb elbeszélések.**

Budapest, 3-4 lap. Ára? Most teszem le kezemből a könyvet, az első behatás alatt irok, átérezve mindama nemes érzelmeket, melyeknek főgyullasztója az a néhány elbeszélés, számszerint öt, melyek a könyvben foglaltatnak, tanuskodván írójuk fölkölt gondolkozásáról, mesteri alakító tehetségéről, mindenek fölött érzelem-gazdagságáról. Maszlaghy szívéből és szívével ír s innen van, hogy a szívire ellenállhatatlanul hat. Az értelem leköti tárgya egyszerű, mégis megkapó szövéssel; a szívet elragadja érzelmeivel, mert lehetetlen nem látni, nem tudni, hogy történeteinek nemes alakjaival együtt lép elénk, mintha azt mondaná: ime, a mit hennök szerettek, bámultok, annak gyökere itt van az én keblemben.

Ha valami, úgy az ily szépirodalmi művek hivatvák arra, hogy kiszorítsák uralmukból a gyalázatos regényeket, és jogosultak is arra, teljesen megfelelően az ezen fogalomhoz kötött várakozásnak: szép irodalom! Maszlaghy művében szép a concepció a maga mesterkéletlen egyszerűségében;

szép a kivittel minden árnyalatában, pedig kerüli a frappans előrontásokat; szépek az ideálként szereplő alakok, akár Bálnay Eleket tekintsük Anótelenben; akár Rebekát a Zsidó leányban; akár Annát a Fennt és alantban, vagy Konday Jónást az Eman cipált nőben, avagy Fehér Bélát a Jellempróbájában.

Kitünő gondolat volt szerzőtől, hogy a divatos elvtelenség, hitvány jellemtelenség ellen indult harcra művével s én, ha általános diadalt nem is jósolhatok neki, hisz Hercules kellene ide az erkölcsitelenség mai piszkos Augiás-islállójának kitisztítására, de azzal vigasztalhatom, hogy mindazonkál, kiknek könyve kézökbe kerül, el nem maradhat a jó eredmény: a szív és értelem nemesülése. Szerző kath. író lévén, tudja, hogy az elvett magra Isten adja az áldását. S ő ezt az áldást annyival inkább várhatja, mivel jó magot vetett el, mely százszoros gyümölcsöt teremhet.

Ha így történe, az fog bekövetkezni, a mit én hő szívvvel ohajtok.

e. s.

Irodalmi vegyesek.

— „Tájékozó“ című folyóiratunk, melyet Füßy Tamás ad ki és szerkeszt, érdekes mellékszaklappal fog megjelenni ez évben. A Tájékozó programja marad ugyan a régi, csupán irodalmi szemléjét vonja össze s e helyett a Dr. Czobor Béla által szerkesztett melléklapot, az „Egyház-művészeti lap“-ot fogja adni. Ez utóbbról az új szerkesztő következőleg nyilatkozik: „Az egyházi művészeti lap“ tehát a „Tájékozó“ társlapja gyanánt fog jövő 1880-iki évtől kezdve, minden hó 15-ikén 1½—2 ivnyi nagy nyolczadrét alakban megjelenni. Lapunk irányát már címe jelöli, programját pedig a következő néhány pontban mutatjuk be. Főczélunk az egyházi művészetek körébe vágó értekezésekkel terjeszteni a vallásos ihletű irányt, mely az egyház és szent vallásunk méltóságához kevésbé illő felfogású és alakítású képek, öltönyök, edények, butorok, egy szóval templomi szerelvények mellözésével, az egyházi művészet összes ágait a régire, melytől meszsze eltértünk, van hivatva visszavezetni. Értekezéseinkben és egyéb közleményeinkben kiváló tekintettel leszünk hazai egyházi műemlékeinkre, melyeket t. olvasóinkkal magismertetni szintén czélul tüztük ki. Ezek a minták, melyeket ha egyszer megértetni, felfogni képesek vagyunk, tőlük eltérni bizonyára nem fogunk. Közölni fogunk rajzokat, a tér és körülmények szerint felölelve mindazt, a mi Isten házára vonatkozik, akár az építészet, szobrászat, festészet, akár az u. n. kisebb művészetek (mint a himzés, szövészet, ötvös-művészet, egyházi zene stb.) körébe tartozzanak. A másik czél, melynek elérésére törekszünk, kizárólag gyakorlati. A lel-

készkedő papság köréből nem egyszer hangzanak föl panaszok az egyházi készletek beszerzése alkalmából a túlhajtott árak, valamint az áru silánysága fölött. A központtól és gyáráktól távol eső megrendelők jóhiszeműségét nem ritkán szokták kijátszani. Ezen visszaélés elhárítása czéljából közölni fogjuk a bel- és külföldi megbízható művészek, gyárák és szállítók árjegyzékeit — kikkel összeköttetésben leszünk, — lehetőleg rajzok kíséretében, valamint esetről esetre — ha erre fölszólítatunk — a megrendeléseket lapunk előfizetőinek szívesen közvetítjük is, a mennyiben egyházas styllü paramentumok beszerzéséről van szó. Teret nyitunk t. előfizetőinknek a bonyolultabb liturgikus kérdések fölvetésére, melyeket egyháztörténeti emlékek nyomán megvilágítani s lehetőleg megoldani kedves kötelességünknek tartandjuk. Végül hozunk az egyházi művészetek szakába vágó irodalmi termékekről könyvismertetéseket és kritikai tanulmányokat, valamint e nemű újdonságokat és vegyes híreket. Egyszóval a lelkészkedő papság kezébe oly folyóiratot akarunk nyújtani, mely a gondozására bizott egyházak műtárgyainak fölismerésére és megbecsülésére épügy kalauzul szolgáland, mint újabb styllszerű egyházi paramentumok beszerzésére. A mi a lap technikai kiállítását illeti, kiváló gondunk leend reá, hogy minden évfolyam képekkel illusztrált befejezett kötetet képezzen. A lapba szánt közleményeket a szerkesztőségbe (Budapest, IV. kerület, lövész-utca 13. sz.) kérjük intézni. Budapest, 1879. december 1. Dr. Czobor Béla, fehérmegyei áldozár s egyetemi m. tanár. Mind a két folyóirat csak együtt rendelhető meg. Ára egy

évre 6 ft. Az előfize ési pénzek a „Tájékozó“ szerkesztőségébe (lövész-utca 13.) küldendők.

— *Irodalmi értesítés.* Miután az ó-szövetségi szent iratokat tárgyaló, általam hirdett egyházi beszédekre részint a megrendelők, részint az előfizetők oly jelentékeny számmal vannak, hogy a kéziratoknak sajtó alá adása lehetővé vált: a műpártolóinak teljes tisztelettel hozom tudomására, hogy az bizonyosan megjelenend. Békés türelmet kérek tehát, míg a kérdéses mű sajtó alól kikerül és az illetőknek megküldhetem. Ezuttal a megrendelést, esetleg előfizetést megújítom. A 320 lapra terjedő mű illetéke csak egy forint. Palotás, p. Szirák, 1879. december 20. Horvát János, áldozópap.

— *A donauwörthi* (bajorországi) Cassianeum, katolikus nevelés-irodalmi intézettől kaptuk a „Katholische Schulzeitung“ mutatószámát. Nálunk kath. szellemű, német nyelven szerkesztett nevelés-tanításügyi lap nem jelenik még, s e körülmény eléggé indokolja egy külföldi kath. irányú jeles szaklapnak hazánk németajkú egyházi és világi tanítói között való terjesztését. A „Kath. Schulztg.“ szép terjedtségnek örvendő lap (5000 példában nyomatik) s méltán megérdemli, hogy nálunk is olvassák. Dolgozótársai között a legjele-

sebb német paedagogiai írók vannak, u. m. Dr. Kellner, Ohler, Dr. Söckl és mások, kik a „Kath. Schulztg.“-ot tartalomdús és jó szaklappá alkotják. Eddigi 12 évfolyama ezt igen szépen igazolja. Külső kiállítása esinos, hetenkint egyszer jelenik meg egy iven. Rendes ingyen mellékletei a „Literaturblatt für kath. Erzieher“ havi egy, a „Monika“ a házi nevelés javítását célzó lap heti egy és a „Schutzengel“ ezimű gyermeklapocska havi két számban. Ára mindemellett olcsó: 3 frt 60 kr. egy évre.

— *Lacordaire H. Domonkos* egyházi beszédeire előfizetési felhívást tett közzé Sarmaságh Géza, áld. és főgymn. tanár Szatmárt. A mű ajánlására elegendő magának Lacordairenek a neve. A mű igen sűrűn írott 20 ivet tesz ki s nagy nyolczad-rét alakban, finom papíron, e hónapban lesz szétküldve az előfizetőknek bérmentve, a megrendelőknek utánvétellel 1 frt árban (növé. papoknak 80 krért) 8-ra egy tiszteletpéldánnyal.

— *Helyreigazítás.* Lapunk mult évi utolsó számában hibásan közöltetett, hogy a veszprémi Pázmány-kör által kiadni szándékolt dr. Zverger műve 32—34 iv; a mű 22—24 iven fog megjelenni.

Könyvészet.

Almanach. Magy. tudom. akademiái. Csillagászati és közöns. naptárral 1880-ra. (Budapest.) 1 ft.

Barna Ferd. A mórdvaiak pogány istenei és ünnepei szertartásai. (Bpest.) 50 kr.

Bunyitai Vincze. A váradi ós székesegyház. N. 8. ret 26 lap. Ára?

Dr. Genetz Arvid. Orosz-lapp nyelvmutatóványok. (Máté evangéliuma és eredeti textusok.) Budapest.) 60 kr.

— „— Orosz-lapp utazásomból (Bpest.) 20 kr.

Nyelvtudományi közlemények. Kiadja a m. tudom. akademia nyelvt. bizotts. Szerk. Budenz Józ. XV. köt. 2. füzet. (Bpest.) 1 ft.

Monumenta Comitativa regni Transsylvaniae. Erdélyi országgyűlési emlékek. Történ. bevezeté-

sekkel. Az akademia bizotts. megbizásából szerk. Szilágyi S. V. köt. (Bpest.) 3 frt.

Sophokles Tragoediái fordította Csiky Gergely, kiadta a Kisfaludy Társ. (Bpest.) 4 frt.

Weisz, Fr. Alb. Maria. Apologie des Christenthums vom Standpunkte der Sittenlehre. II. Bd. Humanität u. Humanismus (Freiburg.) 3 frt 60 kr.

Wenzel Gusztáv. Tata fénykora. 1412—1542. (Bpest.) 40 kr.

Gr. Zichy Ágost. Tanulmány a japáni művészetéről. (Bpest.) 1 frt.

**Zollner-Talabér I.* A kath. kereszténység az ősz. cselekményeiben, időiben és helyiségeiben. 12 füzet. (Bpest.) 1 ft.

TARTALOM:

Görres-egylet. — Aug. 4-iki encyclica.

Szemle: Zádory ev. János. Szűz Mária' szeplőtelen szívének tisztelete.

Répássy János. (Ribizke.) Csevegő Habok.

Vincze A. Vasárnapi egyházi beszédek,

Kazaly Imre. Az egyetemes egyháztörténelem kézikönyve.

Maszlaghy Ferencz. Ujabb elbeszélések.

Irodalmi vegyesek.

Könyvészet.

A megrendelések teljesítésére ajánlja magát **Szolcsányi Gyula**, könyvkereskedő Egerben.

Nyomatott az érseki lyceum könyvnyomdájában, Egerben, 1880.